

Kyyjärven kunta

Tarkastuslautakunnan **ARVIOINTIKERTOMUS**

2021

1 Tarkastuslautakunta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitempiaikaisia selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Kyyjärven kunnan ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Niiden toiminta on kunnan muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kunnanvaltuutettuja. Valtuusto on kokouksessaan 16.8.2021 (§ 33) valinnut tarkastuslautakunnan, jonka kokoonpano on seuraava:

Varsinainen jäsen

Lasse Kainu, pj.

Esa-Pekka Bergman, vpj.

Irene Ojala

Henkilökohtainen varajäsen

Elina Oikari

Marko Aksela, Raimo Tamminen 13.12.2021 alkaen

Helmi Kotanen

Kunnanvaltuusto on valinnut vuoden 2021 tilintarkastajaksi KPMG Oy Ab:n. Kunnan vastuunalaisena tilintarkastajana tilikaudella 2021 on toiminut JHT, HT Ilari Karhu ja hänen irtisanoutumisensa KPMG Oy Ab:lta jälkeen on yhtiö nimennyt vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT, HT Esko Säilän. Kunnan avustavana tilintarkastajana on toiminut HT Toni Koivusaari ja Matti Tiilikainen.

Kunnan tytäryritysten vastuullisena tilintarkastajana on toiminut HT Toni Koivusaari, joka on hoitanut myös tarkastuslautakunnan toimintaan liittyvät valmistelu- ja sihteerintehtävät.

1.3 Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2021 arviointia varten yhteensä seitsemän kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on pohjautunut kunnallisen päätöksenteon sekä kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja tarkasteluun sekä viranhaltijoiden haastatteluihin. Tarkastuslautakunnan kuultavana ovat olleet: kunnanjohtaja Tiina Pelkonen, kunnanhallituksen puheenjohtaja Kai Oinonen ja tekninen johtaja Marjukka Latva-Laturi.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt 29.9.2021 oman työohjelmansa vuodelle 2021. Samana päivänä on merkitty myös tiedoksi tilintarkastajan tarkastussuunnitelma ja työohjelma vuodelle 2021.

Vuodelle 2021 asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi perustuu pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan tasekirjaan ja viranhaltijahaastatteluihin sekä lautakunnan jäsenten havaintoihin heille toimitettujen toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Tilintarkastaja tai avustava tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle kokouksissa tilintarkastuksen etenemisestä. Lisäksi tilivuodelta 2021 tilintarkastaja on antanut yhteenvetoraportin koko tilivuoden tarkastuksesta.

2 Kunnan talouden arviointi

2.1 Talouden tasapainoisuus

	2021	2020	2019	2018
Tilikauden ylijäämä (1000 €)	765	-879	-3 981	-385
Vuosikate (1000 €)	1 127	1 340	-1 515	85
Vuosikate €/asukas	915	1 039	-1 156	63
Vuosikate poistoista, %	311,6	60,4	-57	-18,09
Omavaraisuusaste, %	12	6	11	32
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	105	121	107	119
Kassan riittävyys, pv	214	237	169	179

Taulukko 1. Tunnuslukujen vertailu

Tilikauden ylijäämä päättyneen tilikauden osalta on 765 tuhatta euroa. Neljän vuoden tarkastelujaksolla ylijäämän kehitys on ollut vaihteleva. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana, että luku on kääntynyt positiiviseksi kuluneella tilikaudella.

Vuosikate kertoo sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuosikate on tilikaudella positiivinen ja riittänyt kattamaan poistot päättyneellä tilikaudella. Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Kyyjärven kunnan vuosikate per asukas on ollut päättyneellä tilikaudella 915 euroa, joka on heilahdellut neljän vuoden tarkastelujaksolla.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kyyjärven kunnan omavaraisuusaste vuonna 2021 oli 12 %. Kuntaliiton tilastojen valossa koko maan kuntien osalta omavaraisuusasteen keskiarvo vuonna 2020 oli 58 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kyseinen tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selvittää velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tunnusluku oli kuntasektorilla koko maan osalta keskimäärin 59,9 % vuonna 2020. Kyyjärven kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti vuonna 2021 oli 105 %.

Kunnan maksuvalmiutta **kuvataan kassan riittävyytenä päivissä**. Tunnusluku ilmaisee, monenkö päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Koko maan kuntien osalta kassan riittävyys vuonna 2020 oli 53 päivää. Kyyjärvellä tunnusluku vuonna 2021 oli noin 214 päivää.

Yhteenvedon tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan talouden tasapainottaminen vaatii vielä runsaasti toimenpiteitä. Talouden tasapainoa on syytä seurata tarkasti ja tehdä rohkeita toimenpiteitä talouden tasapainon turvaamiseksi. Tarkastuslautakunta on huolissaan osan tunnuslukujen heikkoudesta, sillä tunnusluvut ovat paljon maan keskiarvoja heikompia. Tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan kunnan omavaraisuuden ja suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvuista. Tarkastuslautakunta on kuitenkin tyytyväinen positiiviseen suuntaukseen.

2.2

Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja-arvoihin

Kriisikuntamenettelyä koskevat säännökset on siirretty kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetusta laista uuteen kuntalakiin (410/2015). Samalla kriisikuntakriteerien tarkastelu ulotettiin koko kuntakonserniin. Kuntalain 118 § mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli **toinen** seuraavista täyttyy:

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110§:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa
2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

TAI

kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Raja-arvojen täyttymistä tarkastellaan seuraavassa taulukossa:

Kriteeri	Konserni	Raja-arvo (2020)	Kyllä/Ei (2021)	Kyllä/Ei (2020)
1	312%	80%	Ei	Kyllä
2	22,50	19,96* + 2,0	Kyllä	Kyllä
3	17 747	13 147	Kyllä	Kyllä
4	0,56	0,8	Ei	Ei

* perustuu Tilastokeskuksen antamiin tietoihin kuntien talousluvuista 2020.

Kyyjärven kuntakonsernin taseessa on kumulatiivista alijäämää **4 365** tuhatta euroa. Kuntalain asettaman kriteeristön perusteella Kyyjärven kunta luokitellaan kriisikunnaksi, sillä kunta ei kykene kattamaan alijäämiä tarvittavassa ajassa. Tämän lisäksi kunnan konsernitilinpäätöksessä on alijäämää per henkilö 3 541 euroa.

3

Tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Kyyjärven kunta jakautuu neljään eri tulosalueeseen

- 1 Hallinto-osasto
- 2 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut
- 3 Sivistysosasto
- 4 Tekninen osasto

Tulosalueiden sekä kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavassa:

3.1

Hallinto-osasto

Kyyjärven hallinto-osasto muodostuu kunnan

- yleishallinnosta
- elinkeinopalveluista, sekä
- maaseutupalveluista

Yleishallinto

Yleishallinnon keskustoimisto vastaa kunnan yleishallinnosta ja päätöksentekoon liittyvistä valmistelutehtävistä sekä tiedottamisesta ja kunnan kokonaismarkkinointiin liittyvistä asiois-

ta. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021 ovat sisältäneet muun muassa raportoinnin ajantasaisuuden, sekä aktiivisen ja oma-aloitteellisen tiedottamisen päätöksistä.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden toiminta-ajatuksena on tukea työllisyyttä ja jatkuvan ja kannattavan liiketoiminnan kehittymistä. Kyyjärven kunta osti Kannonkoskelta elinkeinokoordinaattorin palvelua kaksi päivää viikossa, kunnes elinkeinokoordinaattori irtisanoutui kesällä 2021. Elokuun alusta päätettiin panostaa 100 % lisää elinkeinopalveluihin ja kunnan työntekijä siirtyi elinvoimakoordinaattoriksi neljänä päivänä viikossa. Kyyjärven kunta ostaa Oiva Työltä työllisyyskoordinaattorin palvelua yksi päivä viikossa. Oiva Työ varmistaa työvoiman saatavuuden ja tekee ennaltaehkäisevää työtä asukkaidemme työttömyyden vähentämiseksi.

Maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon asiakaspalvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella, jossa isäntäkuntana toimii Pihtiputaan kunta.

3.2 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut järjestää SoTe- kuntayhtymä, jonka jäsenkuntia ovat Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärven kaupunki. Kuntayhtymän toiminnassa sovelletaan tilaaja-tuottaja toimintamallia. SoTe- kuntayhtymä järjestää jäsenkuntien puolesta kaikki kuntien järjestettäväksi säädetty ja kuntien kuntayhtymän järjestettäväksi antamat sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut. Ympäristöterveydenhuolto, mukaan lukien eläinlääkintähuolto, siirtyivät ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen hoidettavaksi 1.1.2013 alkaen. Erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen nettomenot tilikaudella olivat 6,3 miljoonaa euroa, joka ylitti muutetun talousarvion 159 tuhannella eurolla.

3.3 Sivistysosasto

Sivistyshallinnon tavoitteena on luoda edellytyksiä ja asettaa suuntaviivoja opetus- ja sivistystoimen (koulu-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi, kansalaisopisto, musiikkitoiminta, taiteen perusopetus) kehittymiselle ja arvioida toimintaa. Tavoitteet on pääosin saavutettu.

3.4 Tekninen osasto

Tekninen osasto muodostuu seuraavista tulosalueista: tekniset palvelut, rakentamis- ja ympäristöpalvelut, tilapalvelut ja liikelaitokset.

Tekninen hallinto vastaa teknisten palveluiden alla olevista talousyksiköistä, joita ovat hallinnon lisäksi liikenne- ym. alueet sekä palo- ja pelastustoimi. Palo- ja pelastustoimen operatiivisesta toiminnasta vastaa Keski-Suomen aluepelastuslaitos. Rakennustarkastajan tehtävät on ostettu Pohjoisen Keski-Suomen Ympäristökeskukselta.

Vesi- ja viemärilaitos eriytettiin lainsäädännöllisistä syistä omaksi taseyksiköikseen 1.1.2016 alkaen. Muutoksen myötä toiminta pyritään saamaan yhä läpinäkyvämmäksi ja vertailukelpoisemmaksi. Vesi- ja viemärilaitoksen kustannukset ja investoinnit pitäisi kattaa pitkällä aikavälillä asiakkailta perittävillä maksuilla. Maksuilla pitäisi pystyä varautumaan myös jo tie-

dossa oleviin uusinvestointeihin. Vesi- ja viemärlaitoksen päättäneen tilikauden ylijäämä oli 69,5 tuhatta euroa. Kumulatiivisesti vesi- ja viemärlaitos on alijäämäinen 63,9 tuhatta euroa. Kumulatiivinen alijäämä on laskenut vuosittain.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota tavoitteiden asetantaan ja mitaamiseen. Tavoitteet tulisi olla konkreettisempia ja helpommin selkeästi mitattavissa.

4. Konserniyhtiöt

Kyyjärven Paletti Oy on Kyyjärven kunnan (71,2 %) ja Osuuskauppa Keskimaan (28,8 %) omistama yhtiö. Yhtiön tulos päättäneeltä tilikaudelta näytti tappiota noin 7,4 tuhatta euroa.

Kyyjärven Vuokra-asunnot Oy on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Yhtiön omistuksessa on yhteensä 77 asuntoa. Joulukuun lopussa asuntojen käyttöaste on ollut 83 % (vrt. edellisvuonna 88 %). Vuokra-asuntojen tilikauden tulos oli noin 32,4 tuhatta euroa.

Kiinteistö Oy Kyyjärven Liikekeskus omistaa ja hallitsee kirkonkylän korttelin 27 liiketonttia ja sille rakennettua rakennusta. Kunta omistaa 100 % yhtiöstä. Yhtiö teki tilikaudella tappiota noin 2,1 tuhatta euroa.

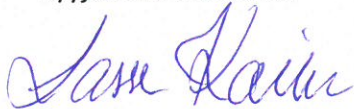
Kyyjärven Lämpö Oy perustettiin vuonna 2015. Se on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö, jonka toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Yhtiön tilikauden tulos oli tappiollinen 25,9 tuhatta euroa.

5. Yhteenveto

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Kyyjärven kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu asianmukaisesti ja toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tulosalueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2021.

Kyyjärvellä 23.5.2022

Lasse Kainu
puheenjohtaja

Esa-Pekka Bergman
varapuheenjohtaja

Irene Ojala
tarkastuslautakunnan jäsen